

COMMISSIE VOOR DE MODERNISERING VAN DE **RECHTERLIJKE ORDE**

Bijlage 1:

Onderzoek naar de structurering van conclusies als uiting van verschillen in baliecultuur

December 2012

1. UITGANGSPUNT	3
2. WERKWIJZE	4
3. RESULTATEN VOLGENS TAAL VAN DE CONCLUSIES	6
3.1. LENGTE VAN DE CONCLUSIES IN AANTAL BLADZIJDEN.....	6
3.2. VERWIJZING NAAR GENUMMERDE STUKKEN	6
3.3. VERMELDING RECHTSGROND.....	6
3.4. VERMELDING RECHTSSPRAAK/RECHTSLEER.....	7
3.5. SYNTHESECONCLUSIES	7
3.6. SCHEIDING TUSSEN FEITEN EN MIDDELEN.....	7
3.7. STRUCTURERING VAN MIDDELEN	7
4. RESULTATEN PER HOF	8
4.1. LENGTE VAN DE CONCLUSIES IN AANTAL BLADZIJDEN.....	8
4.2. VERWIJZING NAAR GENUMMERDE STUKKEN	8
4.3. VERMELDING RECHTSGROND.....	9
4.4. VERMELDING RECHTSSPRAAK/RECHTSLEER.....	9
4.5. SYNTHESECONCLUSIES	9
4.6. SCHEIDING TUSSEN FEITEN EN MIDDELEN.....	10
4.7. STRUCTURERING VAN MIDDELEN	10

1. UITGANGSPUNT

Tijdens de delphi-besprekingen rees, na onderzoek van een aantal andere hypothesen, de vraag of de verschillen tussen de twee pilootsites, voor wat betreft de tijdens de interviews opgegeven behandeltijden, niet (deels) te verklaren zijn door de verschillen in baliecultuur.

Voor voorbereidingstijd en tijd voor nalezen is een vergelijking moeilijk omdat beide pilootsites zelf hier al een andere aanpak hebben (individueel of collegiaal voorbereiden, nalezen op basis van nota's of op basis van dossier).

De niet te verklaren verschillen zijn er dus vooral voor het activiteitenblok "opmaken project", waar het kan dat voor een aantal producten de tijd in de ene pilootsite rond de 9 uur en in de andere pilootsite rond de 13 uur ligt (in welk geval – bij gebrek aan verklaring – uitgegaan werd van 11 uur).

Hieronder wordt baliecultuur begrepen in de zin van verschillen tussen de Nederlandstalige en de Franstalige balies. De grootte van de steekproef laat niet toe met grote zekerheid uitspraken te doen per rechtsgebied van de hoven en laat helemaal niet toe verschillen tussen arrondissementen na te gaan. Dit op zich interessant aspect was dan ook geen voorwerp van huidig onderzoek.

Eerder werd al onderzoek gedaan naar de lengte van de arresten in de pilootsites (als indirecte indicatie van baliecultuur). Dit leverde echter geen significante verschillen op. Op de pilootsites uit, een eventueel verschil in baliecultuur, zich ook niet in significante verschillen qua behandeltijd op zitting.

In onderhavige tekst wordt uitsluitend nagegaan of er verschillen zijn tussen Nederlandstalige en Franstalige conclusies in de mate van structurering.

2. WERKWIJZE

Na een verkennend onderzoek op het hof van beroep in Brussel (42 dossiers) werd door het projectteam van de Commissie besloten om uitsluitend conclusies te onderzoeken in zaken die te maken hebben met “extracontractuele aansprakelijkheid” (product III-08) of met “(beroeps)aansprakelijkheid & overeenkomsten zonder bouwzaken of huwelijk” (product III-13).

De achterliggende redenering was dat dit zaken zijn waarmee alle advocatenkantoren te maken hebben, waar andere producten vaker door grotere en met specialisten bevolkte kabinetten zullen worden behandeld. Bij product III-08 bleek tijdens het veldwerk echter dat structurering niet veel ter zake doet omdat de conclusies vaak beperkt blijven tot feitelijkheden (het gaat immers over het bepalen van de aansprakelijkheid); wat er hier eerder toe doet is het onderscheid tussen feiten, fout, schade en oorzakelijk verband.

In het eigenlijke onderzoek werden 347 dossiers met in totaal 775 conclusies onderzocht, afkomstig van alle hoven behalve Brussel:

Hof	Aantal conclusies	TAAL	Aantal conclusies
Antwerpen	217	Nederlands	434
Gent	217		
Luik	204	Frans	341
Bergen	137		

De Commissie ging ter plaatse de dossiers doornemen, nadat met de griffie was afgesproken op de overeengekomen dagen alle dossiers klaar te leggen die betrekking hadden op bovengenoemde producten en waarin zich nog de conclusies van de advocaten bevonden. Het gaat dus om de dossiers die zich op dat moment (kort voor of na de zitting) aandienden.

Deze steekproef is voldoende groot om met grote zekerheid uitspraken te kunnen doen over verschillen naar taal (zie punt 3). Om ook uitspraken per hof te doen, had de steekproef groter moeten zijn; de bevindingen onder punt 4 worden daarom louter ter indicatie gegeven.

Volgende elementen werden per conclusie nagegaan:

- Het aantal bladzijden conclusies (met weglating van inhoudstafel, inventaris, beschikkend gedeelte en opsomming van partijen). Anders dan bij eerdere onderzoeken naar bijv. de lengte van arresten, waar met documenten op elektronische drager werd gewerkt, konden de conclusies, die enkel op papier ter beschikking waren, niet omgezet worden naar eenzelfde bladindeling of lettertype en

–grootte. Voor zover er voor een partij meerdere conclusies (en geen syntheseconclusie¹) waren, werd het totaal aantal bladzijden opgeteld en werd dit als één conclusie beschouwd.

- Wordt er verwezen naar genummerde stukken die werden neergelegd door een van de partijen?
- Is er een expliciete vermelding van rechtsgrond? Mogelijke antwoorden waren ‘ja’, ‘neen’, tussenin of ‘irrelevant’.
- Is er een expliciete vermelding van rechtsspraak en/of rechtsleer? Mogelijke antwoorden waren ‘ja’, ‘neen’, tussenin of ‘irrelevant’. Dit laatste is bijv. het geval indien de conclusie louter over feitelijkheden gaat.
- Zijn er syntheseconclusies? Deze vraag is enkel relevant voor oudere dossiers en om te weten of wat een partij heeft neergelegd moet opgeteld worden.
- Is er een duidelijk onderscheid tussen feiten en middelen?
- Worden de middelen zelf duidelijk gestructureerd en onderscheiden? Deze vraag is vanzelfsprekend enkel maar relevant voor zover er meerdere middelen zijn. Deze vraag werd met “neen” beantwoord in geval van doorlopende tekst of in geval een indeling niet in functie van de middelen was.

Met uitzondering van het aantal bladzijden, werden voor elk nagegaan element vier mogelijke antwoorden voorzien: ja, neen, tussenin of irrelevant. “Irrelevant” was bijv. van toepassing bij “vermelding genummerde stukken” indien er maar een paar stukken in een dossier was, of bij “vermelding rechtsgrond” indien de besluiten louter over feitelijkheden gingen. De vraag naar syntheseconclusies was enkel maar relevant wanneer er voor eenzelfde partij meerdere conclusies waren. “Tussenin” was bijvoorbeeld van toepassing op “vermelding genummerde stukken” indien verwezen werd naar stukken van het op eerste aanleg neergelegde dossier of (met een beschrijving) naar stukken van een andere partij. Voor de vraag naar structurering van de middelen was er naast de klassieke antwoorden (bijv. irrelevant als er maar 1 middel is) ook nog de categorie “verwarrend” voorzien. In dit geval ging het dan niet om doorlopende tekst of om een niet met de middelen verband houdende indeling (beiden onder de categorie “neen”), maar om een indeling die de magistraat mogelijk op een verkeerd been zou zetten.

Welk antwoord van toepassing was voor elke vraag in elk van de conclusies werd voor alle onderzochte dossiers bepaald door een en dezelfde (tweetalige) magistraat (met jarenlange ervaring van rechtspreken op een hof van beroep), die zich hierbij liet leiden door de centrale vraag “zijn er voor dit criterium elementen die mij als rechter het beheersen van het dossier vergemakkelijken”. Mogelijke verschillen zijn dus niet te wijten door een ander referentiekader van beoordelaars.

¹ Het betreft dus oudere dossiers

3. RESULTATEN VOLGENS TAAL VAN DE CONCLUSIES

Voor de verwerking werd geen rekening gehouden met de antwoorden “tussenin” en “irrelevant” (die hoe dan ook een minderheid van de antwoorden uitmaakten).

3.1. LENGTE VAN DE CONCLUSIES IN AANTAL BLADZIJDEN

Taal	Totaal aantal bladzijden	Aantal conclusies	Gemiddeld aantal bladzijden per conclusie
Nederlandstalig	7939	434	18,29
Franstalig	4847	341	14,21

3.2. VERWIJZING NAAR GENUMMERDE STUKKEN

Taal	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Nederlandstalig	362	95,77	16	4,23
Franstalig	202	82,45	43	17,55

3.3. VERMELDING RECHTSGROND

Taal	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Nederlandstalig	320	82,26	69	17,74
Franstalig	168	53,00	149	47,00

3.4. VERMELDING RECHTSSPRAAK/RECHTSLEER

Taal	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Nederlandstalig	301	72,01	117	27,99
Franstalig	196	66,22	100	33,78

3.5. SYNTHESECONCLUSIES

Taal	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Nederlandstalig	246	88,81	31	11,19
Franstalig	164	76,28	51	23,72

3.6. SCHEIDING TUSSEN FEITEN EN MIDDELEN

Taal	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Nederlandstalig	374	92,35	31	7,65
Franstalig	227	72,99	84	27,01

3.7. STRUCTURERING VAN MIDDELEN

Taal	Ja		Neen		Verwarrend	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Nederlandstalig	330	88,24	33	8,82	11	2,94
Franstalig	104	35,99	162	56,06	23	7,96

4. RESULTATEN PER HOF

Zoals al gesteld onder punt 2, laat de grootte van de steekproef niet toe hier verregaande conclusies aan te verbinden.

4.1. LENGTE VAN DE CONCLUSIES IN AANTAL BLADZIJDEN

Hof	Totaal aantal bladzijden	Aantal conclusies	Gemiddeld aantal bladzijden per conclusie
Antwerpen	5391,5	217	24,85
Gent	2547,5	217	11,74
Luik	3018,0	204	14,79
Bergen	1829,0	137	13,35

4.2. VERWIJZING NAAR GENUMMERDE STUKKEN

Hof	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Antwerpen	185	98,40	3	1,60
Gent	177	93,16	13	6,84
Luik	118	81,94	26	18,06
Bergen	84	83,17	17	16,83

4.3. VERMELDING RECHTSGROND

Hof	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Antwerpen	167	82,27	36	17,73
Gent	153	82,26	33	17,74
Luik	101	51,79	94	48,21
Bergen	67	54,92	55	45,08

4.4. VERMELDING RECHTSSPRAAK/RECHTSLEER

Hof	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Antwerpen	164	76,64	50	23,36
Gent	137	67,16	67	32,84
Luik	117	58,79	82	41,21
Bergen	79	62,20	48	37,80

4.5. SYNTHESECONCLUSIES

Hof	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Antwerpen	122	86,52	19	13,48
Gent	124	91,18	12	8,82
Luik	96	77,42	28	22,58
Bergen	68	74,73	23	25,27

4.6. SCHEIDING TUSSEN FEITEN EN MIDDELEN

Hof	Ja		Neen	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Antwerpen	187	90,78	19	9,22
Gent	187	93,97	12	6,03
Luik	143	74,48	49	25,52
Bergen	84	70,59	35	29,41

4.7. STRUCTURERING VAN MIDDELEN

Hof	Ja		Neen		Verwarrend	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Antwerpen	176	88,00	19	9,50	5	2,50
Gent	154	88,51	14	8,05	6	3,45
Luik	60	33,33	108	60,00	12	6,67
Bergen	44	40,37	54	49,54	11	10,09